

RAADSVERGADERING d.d. 26 oktober 2023

Zaaknummer	Z-23-470170
Voorstelnummer	DOC-23-734636
Onderwerp	Initiatiefvoorstel Hart voor Medemblik Referendumverordening
Agendapunt	

Besluit

De raad van de gemeente Medemblik,

gelezen het bijbehorend voorstel van het Hart voor Medemblik d.d DATUM

b e s l u i t:

1. De Referendumverordening Gemeente Medemblik 2023 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Medemblik, gehouden op 26 oktober 2023

De griffier,

De voorzitter,

Inleiding

Dit initiatiefvoorstel beoogt de invoering van een referendumverordening voor de gemeente Medemblik. Daarmee wordt een gemeentelijk referendum mogelijk. Met de mogelijkheid om referenda te houden worden de volgende doelen bereikt:

- a) Versterking van het democratisch karakter van de lokale besluitvorming.
- b) Vergroting van de inspraak en participatie van de inwoners.
- c) Verhoging van de transparantie en verantwoordelijkheid van de lokale overheid.

De huidige besluitvormingsprocessen binnen onze gemeente bieden onvoldoende mogelijkheden voor directe inwonersparticipatie. Hierdoor ontstaat er soms afstand tussen de besluiten van de gemeenteraad en de wensen van de inwoners. Mensen voelen zich daardoor niet altijd gehoord en betrokken bij belangrijke beslissingen die invloed hebben op hun leefomgeving. Daarnaast kan het gebrek aan directe inwonersparticipatie leiden tot een verminderd vertrouwen in het lokale bestuur en het gevoel dat besluiten voornamelijk door een selecte groep worden genomen.

Een gemeentelijk referendum kan bijdragen aan een grotere betrokkenheid van de inwoners, het vergroten van de transparantie en zorgen voor meer democratische legitimiteit van de besluiten.

Beoogd effect

Het creëren van een nieuw participatie-instrument dat kan worden ingezet op initiatief van inwoners en/of de gemeenteraad.

Argumenten

1.1 De referendum verordening is gebaseerd op de modelverordening van de VNG

Deze modelverordening is in 2019 herzien en de ervaringen met diverse lokale referenda van de afgelopen jaren daarin zijn meegenomen.

1.2 De referendum verordening is ingevuld aan de hand van voorbeelden van diverse andere gemeenten

In de modelverordening kan elke gemeente een aantal keuzes maken. Bijvoorbeeld over de benodigde steunverklaringen voor het inleidend en definitief verzoek en de invulling van de referendumcommissie. Onder argument 1.3 geven we de overwegingen weer, die geleid hebben tot de voorgestelde keuzes in de referendumverordening. Bij het maken van deze afwegingen hebben we onder meer gebruikgemaakt van verordeningen van de gemeenten De Ronde Venen, Arnhem, Doetinchem, Dordrecht, Soest, Utrecht, Waddinxveen en Zoetermeer.

1.3 Bij het invullen van de verordening zijn de volgende afwegingen gemaakt.

Het voorstel gaat uit van:

- Een referendum is mogelijk over een voorgenomen raadsbesluit en er is geen mogelijkheid voor een correctief (na een genomen besluit) referendum opgenomen. De VNG geeft aan dat een correctief referendum in de praktijk op problemen stuit en ook juridisch mogelijk problemen oplevert.
- Een referendum is mogelijk zowel op initiatief van inwoners (raadgevend) als op initiatief van de gemeenteraad (raadplegend)
- Qua aantallen benodigde steunverklaringen voor het inleidend (250) en definitief (2500) verzoek wordt aangesloten bij wat andere middelgrote gemeenten gekozen hebben. Doel van de drempels is om te toetsen of er voldoende draagvlak voor het referendum is om de inzet van dit zware inwoner participatiemiddel te rechtvaardigen.
- De inzet van een ad hoc referendumcommissie, die wordt ingesteld zodra het besluit om een referendum te organiseren is genomen. We beperken de inzet van de commissie tot

raadgevende referenda. Bij referenda op initiatief van de raad zelf, is de behoefte aan onafhankelijk toezicht minder groot.

1.4 Een referendum gaat altijd over een voorgenomen raadsbesluit

Als inwoners een onderwerp aan de orde willen stellen dat nog niet op de raadsagenda staat, kunnen ze dit met een concrete vraag aan de raad voorleggen.

Kanttekeningen

1.1 De uitvoering van een referendum is een stevig participatie-instrument.

De uitvoering en organisatie vraagt veel van inwoners en gemeente. Vandaar dat gekozen is voor aantallen benodigde steunverklaringen die garanderen dat dit instrument alleen wordt ingezet als er ook voldoende draagvlak is. Organisatorisch moet nog het nodige worden ingericht voor referenda op initiatief van kiesgerechtigden. Te denken valt aan de juiste ingangen voor verzoeken, informatie en loket op de website, het aanzoeken van leden voor de referendumcommissie, enz.

Financiën

De totstandkoming van deze verordening zelf heeft geen financiële consequenties. De uitvoering van toekomstige referenda brengt wel kosten met zich mee. Hierbij kan gedacht worden aan de organisatie van het referendum zelf (stempassen, stembiljetten, stembureaus, tellers, enz) en de kosten voor voorlichting (materiaal, website). Daarbij gaan we er van uit dat hierbij ook middelen worden geraamd om campagneactiviteiten van belanghebbenden te ondersteunen (bv. middels referendumkrant, zaalhuur, posters). Deze kosten zullen onderdeel moeten zijn van de besluitvorming over de uitvoering van het referendum.

We hebben de kosten die andere gemeenten raamden voor het organiseren van een referendum verkend. Deze lopen uiteen van € 35.000 voor een eenvoudig referendum tegelijk met verkiezingen tot ruim € 200.000 voor een volledig op zichzelf staand referendum in een grotere gemeente. Deze bedragen noemen we om een beeld te geven, maar moeten naar onze eigen gemeente worden vertaald.

Betrokkenheid en communicatie

Met de referendumverordening scheppen we een nieuw instrument voor participatie. Dit is opgezet aan de hand van beproefde voorbeelden en modellen. Na vaststelling communiceren we over dit nieuwe instrument en de wijze waarop inwoners hiervan gebruik kunnen maken.

Vervolg

- De verordening treedt in werking daags na bekendmaking.
- Met het vaststellen van de verordening is het referendum instrument nog niet klaar. We richten het proces, de informatie en de (digitale) ingangen voor inwoners verder in. Zodat we wanneer een inwoner een inleidend verzoek doet, hier soepel op in kunnen spelen.

Evaluatie

Het evalueren van deze verordening is zinvol wanneer een referendum heeft plaatsgevonden. Onderdeel van het referendum proces is om dit te evalueren. Wanneer er ervaringen worden opgedaan die gevolgen moeten hebben voor de verordening, wordt er een gewijzigde verordening aangeboden.

Besluit

De Referendumverordening Gemeente Medemblik vast te stellen

